

Sygn. akt II CSK 493/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba (przewodniczący)

SSN Wojciech Katner

SSN Marian Kocon (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W.

[...] Oddział w P.

przeciwko V. F.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 27 listopada 2019 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 24 stycznia 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

**oddala skargę kasacyjną; oddala wniosek pozwanej
o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 24 stycznia 2018 r. oddalił apelację powoda - Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. [...] Oddziału w P. od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 28 marca 2017 r. oddalającego żądanie zasądzenia od pozwanej V. F.

wierzytelności hipotecznej w kwocie 292871,13 zł. Sądy obu instancji uznały, że należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne zabezpieczone hipotecznie ulegają przedawnieniu, a zobowiązanie z tytułu ich zapłaty wygasa. U podłoża tego stanowiska legł pogląd, iż art. 24 ust. 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie jedn. tekst: Dz. U. z 2019 r., poz. 300 ze zm., dalej także: u.s.u.s.) należy ocenić jako niezgodny z art. 64 ust. 2 Konstytucji RP. Sądy obu instancji odwołały się do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 października 2013 r., SK 40/12 (Dz. U. 2013, poz. 1313) uznając, iż wobec tożsamości treści uregulowań w dwóch ustawach o podobnym charakterze, dotyczących danin publicznych (ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa, obecnie jedn. tekst: Dz. U. z 2019 r., poz. 900 ze zm. oraz powołana ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.), z których w jednej ustawie została ona uznana przez Trybunał Konstytucyjny za sprzeczną z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej (art. 64 ust. 2), to również norma w drugiej ustawie, co do której nie było postępowania przed Trybunałem może być uznana za niekonstytucyjną.

Skarga kasacyjna powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego - oparta na podstawie pierwszej z art. 398³ k.p.c. - zawiera zarzut naruszenia art. 24 ust. 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 77 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst: Dz. U. 2018, poz. 1916 ze zm., dalej: „u.k.w.h.”) art. 7, 178 188 pkt 1 Konstytucji RP, i zmierza do uchylenia tego wyroku oraz przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Według art. 24 ust. 5 u.s.u.s. nie ulegają przedawnieniu należności z tytułu składek zabezpieczone hipoteką lub zastawem, jednakże po upływie terminu przedawnienia należności te mogą być egzekwowane tylko z przedmiotu hipoteki lub zastawu do wysokości zaległych składek i odsetek za zwłokę, liczonych do dnia przedawnienia. Tak samo brzmiący art. 70 § 6 Ordynacji podatkowej (obecnie § 8) został uznany za niezgodny z Konstytucją, z powołaniem art. 64 ust. 2 Konstytucji, tj. przepisu wyrażającego ochronę prawa własności, wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 października 2013 r., w sprawie SK 40/12.

Skarżący zarzucił, że brak jest podstaw do przyjęcia, by wskutek analogicznie brzmiących przepisów powyższych ustaw, z których jeden został uznany za niekonstytucyjny, za takowy uznać również drugi w toku stosowania prawa, bez potrzeby odrębnego orzekania przez Trybunał Konstytucyjny.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 lutego 2018 r., V CSK 230/17, (OSNC-ZD 2018, nr 4, poz. 69) wyraził pogląd, na gruncie art. 24 ust. 5 u.s.u.s. i art. 70 § 6 (obecnie art. 70 § 8) Ordynacji podatkowej, że jeżeli Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność określonego przepisu ustawy z Konstytucją, sąd może odmówić zastosowania w rozpoznawanej sprawie identycznie brzmiącego przepisu innej ustawy (podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 marca 2016 r., V CSK 377/15, OSNC 2016, nr 12, poz. 148; por. też idący w tym samym kierunku wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 9 lutego 2017 r., II FSK 3236/16, nie publ.).

Sąd Najwyższy, w składzie rozpoznającym skargę podziela pogląd, że w rezultacie prokonstytucyjnej metody wykładni przepisów prawa należy przyjąć, że jeżeli tak samo brzmiąca norma prawna występuje w dwóch ustawach o podobnym charakterze, dotyczących danin publicznych (ustawa - ordynacja podatkowa i ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych), z których w jednej ustawie została ona uznana przez Trybunał Konstytucyjny za sprzeczną z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej (art. 64 ust. 2), to również norma w drugiej ustawie, co do której nie było postępowania przed Trybunałem może być uznana za niekonstytucyjną. Obie normy stanowią bowiem wyjątki od zasady przedawniania się roszczeń, więc nie ma racjonalnych powodów, dla których jedna z nich miałaby obowiązywać dlatego, że wyrok Trybunału objął tylko drugą z nich i to mając świadomość, że zastrzeżenia Trybunału zawarte w wyroku w sprawie SK 40/12, dotyczącym art. 70 § 6 Ordynacji podatkowej można w całości odnieść do art. 24 ust. 5 u.s.u.s.

W szczególności chodzi o niemożliwe do akceptowania arbitralne kryterium formy zabezpieczenia wierzytelności, oderwanej od powstania należności z tytułu składek, jako decydujące o nieprzedawnianiu się roszczenia. Nie jest przy tym przekonujące stanowisko, opowiadające się za przeciwnym poglądem, głównie z powodu nie powołania uznanego za niekonstytucyjny art. 70 § 6 Ordynacji podatkowej w art. 31 u.s.u.s., będącym ogólnym odesłaniem w sprawach nieuregulowanych w tej ustawie do wymienionych w nim

przepisów Ordynacji podatkowej. Odesłanie to było na chwilę uchwalania tej ustawy zbędne, skoro w obu ustawach znalazły się identycznie brzmiące przepisy. Bezzasadne zatem okazało się zarzucenie naruszenia zaskarżonym wyrokiem art. 24 ust. 5 w związku z powołanymi w skardze przepisami Konstytucji RP.

Zarzucając naruszenie art. 77 u.k.w.h. skarżący nie uwzględnił, że wygaśnięcie hipoteki następuje wraz z wygaśnięciem wierzytelności (art. 94 u.k.w.h.).

Pismo pełnomocnika pozwanej wniesione po terminie wskazanym w art. 398⁷ § 1 k.p.c., jako spóźnione, nie wywołuje skutków odpowiedzi na skargę kasacyjną w zakresie kosztów postępowania wywołanego tą skargą, w związku z czym wniosek o zasądzenie kosztów postępowania, zawarty w tym piśmie, nie może być uwzględniony (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2002 r., IV CKN 1071/00, OSNC 2003, Nr 9, poz. 120, oraz z dnia 4 września 2002 r., I CKN 926/00, "Izba Cywilna" 2003, nr 10, s. 48).

Z tych przyczyn orzeczono, jak w wyroku.